

*Приймак Юлія Олександрівна (Запоріжжя) – кандидат соціологічних наук,
старший викладач кафедри соціології Запорізького національного університету.*

ВПЛИВ ОСВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНИХ РИС СТУДЕНТА

В умовах становлення в Україні нової, орієнтованої на входження у світовий інформаційно-освітній простір, системи освіти відбуваються суттєві зміни в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу. Останній є тісно пов'язаним з внесенням коректив у зміст технологій навчання, які повинні бути адекватними сучасним технічним можливостям, і сприяти гармонійному входженню людини в інформаційне суспільство. Тому інформаційні технології, в найближчій часовій перспективі, покликані стати невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу, що значно підвищує його ефективність.

Разом з цим, такий аспект як соціальна значущість освітньо-інформаційних технологій не є на сьогодні детально розкритим в науковій літературі. Їх вплив на розвиток особистості вимагає уваги з боку фахівців з соціології, педагогіки, психології та філософії. Соціологічний аналіз означеної теми, в цьому руслі, покликаний дати відповідь на питання ролі освітньо-інформаційних технологій у становленні інтелектуальних, духовних та соціальних особистісних якостей студента.

У розвитку сучасних освітньо-інформаційних технологій можна виокремити чотири етапи. Перший з них тривав протягом 1940-х – 50-х рр. і характеризувався використанням у навчально-виховному процесі різноманітних технічних засобів здобуття інформації від запису й відтворення звуку до проекції зображення. Хронологічні межі другого етапу охоплювали 50-60-ті рр. ХХ ст. визначальною рисою його стала ідея програмованого навчання. Було розроблено аудіовізуальні засоби зворотного зв'язку, електронні класи, лінгафонні кабінети, навчальні машини та тренажери. Для третього етапу, що тривав протягом 70-х – сер. 90-х рр. ХХ ст. характерним було розширенням як теоретичної, так і матеріальної бази освітньо-інформаційних технологій. Відбулося впровадження в навчальний процес досягнень психолого-педагогічних наук. Основним інструментом технологій стали великі ЕОМ і створювані на їх базі автоматизовані системи керування (АСК), інформаційно-пошукові системи. Із середини 1990-х рр. й до сьогодні триває четвертий етап розвитку освітньо-інформаційних технологій. Протягом нього на основі мережевих інформаційних систем створюються комп'ютерні аудиторії та дисплейні класи, збільшується кількість і якість програмованих засобів навчання, використовуються системи інтерактивного відео. Головними типами освітньо-інформаційних технологій стають електронний підручник, медіа-презентація та дистанційна освіта.

Особливості застосування інформаційних технологій в освіті полягають в тому, що останні спрямовані на зменшення непродуктивних витрат праці викладача, на підвищення швидкості отримання та якості наукової інформації, на диференціацію праці зі студентами, на підвищення оперативності та об'єктивності контролю й оцінки результатів навчання. Впровадження цих технологій гарантує безперешкодність й надає можливість безперервної комунікації у відносинах між викладачами та студентами. Разом з цим слід підкреслити, що ефективність таких освітньо-інформаційних технологій як електронний підручник, медіа-презентація, дистанційована освіта є відчутною у разі об'єднання їх в єдину електронну освітньо-інформаційну систему. Втім, зорієнтована на підвищення рівня знань студента вона не може вплинути на становлення інших груп його особистісних якостей. У зв'язку з цим, невід'ємною умовою впровадження в навчальний процес освітньо-

інформаційних технологій є паралельне застосування з ними ресурсно-орієнтованого навчання.

Вища освіта як соціальний інститут являє собою складну систему практик в межах яких відбувається розвиток особистісної компетентності студента. В ході навчального процесу останній отримує можливість розвитку таких груп компетенцій як уміння навчатися, працювати з інформацією, схопити сутність ситуації інтуїтивно та швидко, формулювати та передавати ідеї, приймати рішення. Поряд з ними відбувається становлення таких особистісних якостей як пунктуальність, відповідальність, дисциплінованість. Внаслідок цього, теоретично освітньо-інформаційні технології виступають важливою складовою формування особистісної компетентності студента. Найбільший вплив вони мають на розвиток мислення, комунікативних здібностей, естетичного самовиховання, формування інформаційної культури.

При цьому слід підкреслити, що отримання вищої освіти є обов'язковим чинником формування особистісних якостей сучасної людини. Вплив освітньо-інформаційних технологій є вагомим, передусім, в спектрі формування і становлення інтелектуальних якостей особистості. Значущість їх в процесі розвитку духовних та соціальних особистісних якостей може бути охарактеризована як вторинна. Перспективи подальшого розвитку освітньо-інформаційних технологій, на макрорівні, пов'язані з подальшим впровадженням Інтернет-ресурсу в навчальний процес. В межах окремого вищого навчального закладу, тобто на організаційному рівні, означений тип технологій може отримати розвитку в майбутньому у напрямку створення локальних бібліотек, електронних підручників та спеціалізованої літератури. Останні логічно було б створювати на базі випускаючих кафедр. До того ж, на макрорівні розвиток особистісних якостей тих, хто вирішив підвищити свій інтелектуальний рівень, можливий шляхом розбудови інституту дистанційної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2009. – 684 с.
2. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : навч.-метод. посіб. / Т.І. Коваль. – К. : Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.
3. Куприй, Т.Г. Социология образования: учебное пособие для студентов непрофильных специальностей / Т.Г. куприй. - Логос, К., 2014. – 304 с.
4. Сидоренко В. К. Професійна компетентність як критерій професійного становлення майбутнього педагога / В. К. Сидоренко, // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. Сер. Педагогіка. – Тернопіль. – 2009. – № 1. – С. 178–183.
5. Скідін О.Л. Основи використання соціальних технологій в управлінні вищими закладами освіти Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів / О.Л. Скідін. – Запоріжжя, 2003. – 276 с.